

Granskning av system och rutiner avseende riktade statsbidrag

Granskningsrapport
Herrljunga kommun

KPMG AB

2018-03-01

Antal sidor 9

Herrljunga kommun

Granskning av system och rutiner avseende riktade statsbidrag

2018-03-01

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Bakgrund	3
2.1	Syfte och revisionsfråga	3
2.2	Avgränsningar	3
2.3	Revisionskriterier	4
2.4	Ansvarig nämnd	4
2.5	Metod	4
3	Resultat av granskningen	5
3.1	Socialnämnden	5
3.2	Bildningsnämnden	6
4	Slutsats och identifierade förbättringsområden	8
4.1	Svar på revisionsfrågor	8
4.2	Identifierade förbättringsåtgärder	9

Herrljunga kommun

Granskning av system och rutiner avseende riktade statsbidrag

2018-03-01

1 Sammanfattning

Vi har av de förtroendevalda revisorerna i Herrljunga kommun fått i uppdrag att granska system och rutinerna avseende riktade statsbidrag. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2017.

De riktade statsbidragen är ett av många sätt för staten att styra de kommunala verksamheterna i önskad riktning och används för att påverka huvudmännens prioriteringar. Genom förstärkta ekonomiska resurser kan bidragen hjälpa till att skapa bättre förutsättningar för utveckling, lärande och goda resultat. Den stora omfattningen av statsbidrag för olika verksamheter ställer höga krav på att verksamheterna har tillförlitliga rutiner och kompetens för att bland annat identifiera vilka statsbidrag som är möjliga att söka, hur de ska redovisas samt att uppföljning sker i enlighet med de krav som ställs.

Med anledning av ovanstående har kommunens revisorer bedömt att det kan finnas *risk* för brister i den interna kontrollen kring riktade statsbidrag och därmed sett det som *väsentligt* att granska kommunens system och rutiner avseende riktade statsbidrag.

Vår sammantagna bedömning är att socialnämnden och bildningsnämnden inom Herrljunga kommun har tillräckliga system och rutiner för att bevaka, söka och följa upp riktade statsbidrag men att det finns ett par förbättringsområden.

Vid granskningen har vi identifierat nedanstående förbättringsåtgärder varför vi rekommenderar socialnämnden och bildningsnämnden att:

- Säkerställa väsentliga ansvarsfrågor avseende riktade statsbidrag, såsom till exempel när nämnden ska involveras och vem som kan fatta beslut när ansökan om bidrag inte lämnas in.

Vidare rekommenderar vi socialnämnden att:

- Säkerställa att erforderliga rutiner och anvisningar för att bevaka, söka och redovisa riktade statsbidrag upprättas.

2 Bakgrund

Vi har av de förtroendevalda revisorerna i Herrljunga kommun fått i uppdrag att granska system och rutinerna avseende riktade statsbidrag. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2017.

De riktade statsbidragen har ökat i antal och i ekonomisk omfattning under 2000-talet. Enligt en kartläggning som SKL genomfört uppgick antalet bidrag till mer än 120 under 2017.

De riktade statsbidragen är ett av många sätt för staten att styra de kommunala verksamheterna i önskad riktning och används för att påverka huvudmännens prioriteringar. Genom förstärkta ekonomiska resurser kan bidragen hjälpa till att skapa bättre förutsättningar för utveckling, lärande och goda resultat. Den stora omfattningen av statsbidrag för olika verksamheter ställer höga krav på att verksamheterna har tillförlitliga rutiner och kompetens för att bland annat identifiera vilka statsbidrag som är möjliga att söka, hur de ska redovisas samt att uppföljning sker i enlighet med de krav som ställs.

Med anledning av ovanstående har kommunens revisorer bedömt att det kan finnas *risk* för brister i den interna kontrollen kring riktade statsbidrag och därmed sett det som *väsentligt* att granska kommunens system och rutiner avseende riktade statsbidrag.

2.1 Syfte och revisionsfråga

Det övergripande syftet med granskningen var att bedöma om socialnämnden och bildningsnämnden har tillräckliga system och rutiner för att bevaka, söka och följa upp riktade statsbidrag.

Granskningen avsåg att besvara följande revisionsfrågor:

- Finns det rutiner och anvisningar för att informera kommunstyrelsen samt berörda nämnder om vilka riktade statsbidrag som kan sökas samt vilka riktade statsbidrag man valt att söka?
- Finns rutiner och anvisningar som reglerar vem/vilka som har ansvar för att bevaka och bedöma möjligheter att söka riktade statsbidrag samt vem som har ansvar för att fatta erforderliga beslut?
- Finns det rutiner och anvisningar för att bevaka, ansöka och redovisa riktade statsbidrag samt för att riktade statsbidrag hanteras enligt gällande regelverk?
- Finns det rutiner och anvisningar som säkerställer att erhållna statsbidrag används till avsedda ändamål?

2.2 Avgränsningar

Granskningen har omfattat system och rutiner avseende statsbidrag under 2017 inom socialnämnden och bildningsnämnden.

Herrljunga kommun

Granskning av system och rutiner avseende riktade statsbidrag

2018-03-01

2.3 Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analyser och bedömningar. Revisionskriterier hämtas från lagar, förarbeten, interna regelverk och riktlinjer men kan också ha sin grund i vedertagen praxis.

I denna granskning har de huvudsakliga revisionskriterierna utgjorts av

- Kommunallagen 6 kap 6 §
- Kommunal redovisningslag
- Förordningar avseende gällande statsbidrag
- Tillämpbara interna beslut, styrdokument och rutiner

2.4 Ansvarig nämnd

Granskningen avser socialnämnden och bildningsnämnden.

2.5 Metod

Granskningen har genomförts genom:

- Dokumentstudier
- Intervjuer med berörda tjänstemän och politiker. Det har omfattat handläggare av statsbidrag, förvaltningschefer, redovisningsansvarig samt politiker i nämndernas presidier.

3 Resultat av granskningen

I detta avsnitt presenteras resultat av vår granskning per nämnd. Kommentarer och bedömningar återges i slutet av varje avsnitt.

3.1 Socialnämnden

3.1.1 Omfattning och organisation

Riktade statsbidrag inom socialnämnden omfattar i de allra flesta fall bidrag för ökad bemanningen. Riktade statsbidrag inom socialnämnden i Herrljunga kommun, exklusive bidrag från Migrationsverket, uppgick till cirka 3 mnkr under 2017.

Information om vilka statsbidrag som kan sökas fås i huvudsak via SKL:s cirkulär och meddelanden från socialstyrelsen. I cirkulären från SKL redovisas vilka statsbidrag som kan förväntas, till exempel i samband med att budgetpropositionen lämnas.

Ansvaret för att bevaka och ansöka om riktade statsbidrag ligger på förvaltningschef och kvalitetssamordnare. Om ett riktat statsbidrag ska sökas eller inte sökas diskuteras och beslutas i ledningsgruppen. Nämnden är inte involverad i frågan om ett riktat statsbidrag ska sökas men informeras senare om vilka bidrag som sökts. Likaså informeras kommunstyrelsens presidium vid löpande månadsdialoger med förvaltningschefen.

Rutiner för ansökan om riktade statsbidrag har inte dokumenterats inom förvaltningen.

3.1.2 Rutiner vid ansökan och uppföljning

Förvaltningschefen, kvalitetssamordnaren och ledningsgruppen diskuterar och avgör om ett riktat statsbidrag ska sökas. Diskussionen berör bland annat om verksamheten kan klara de krav som bidraget innebär men också, i de fall medfinansiering från kommunen krävs, om bidraget kan rymmas inom de ekonomiska ramar som verksamheten har att förhålla sig till. I en del fall anser verksamheten att ansökan om bidrag inte ska göras. Förutom krav på medfinansiering kan det bero på att verksamheten inte kan avsätta den tid som krävs för att upprätta en ansökan eller att det till exempel för bidrag till en utbildningsinsats inte går att få tag på vikarier.

Nämndens beredning har informerats om när bidrag inte sökts. I övrigt är inte nämnden aktiv vad gäller beslut och ansökningar om riktade statsbidrag.

I en del ansökningar ingår att upprätta en handlingsplan för hur bidraget ska användas medan det i andra fall beviljas medel som senare utbetalas mot en faktura från verksamheten.

I de flesta fall ska en återredovisning ske till den myndighet som lämnat bidrag, oftast socialstyrelsen. I återredovisningen ska information lämnas om hur verksamheten använt bidraget och kostnaderna ska specificeras och verifieras.

De flesta riktade statsbidragen har också en återbetalningsskyldighet, dvs. om bidraget inte använts på rätt sätt eller inte använts fullt ut ska återbetalning till myndigheten ske. Socialnämnden har inte krävts på återbetalning av några riktade statsbidrag under 2017.

I förvaltningschefernas löpande information till nämnden och i de ekonomiska uppföljningsrapporterna ingår information om riktade statsbidrag.

Nämnden efterfrågar inte någon specifik information om riktade statsbidrag och har inte i övrigt lämnat några direktiv i frågan till förvaltningarna.

3.1.3 Redovisning i ekonomisystemet

I ekonomisystemet projektredovisas de riktade statsbidragen. Där är det viktigt att kostnaderna kodas korrekt i verksamheten vilket ibland kan vara svårt. Vid tertial- och årsbokslut redovisas vilka statsbidrag som erhållits och ekonomiskt resultat för respektive bidrag.

Vid boksluten periodiseras statsbidragen baserat på de förutsättningar som gäller. Det finns inga speciella riktlinjer som avser periodisering av riktade statsbidrag men av beslutet för respektive statsbidrag framgår oftast vilken period bidraget avser samt om återbetalningsskyldighet föreligger.

3.2 Bildningsnämnden

3.2.1 Omfattning och organisation

Riktade statsbidrag inom bildningsnämnden omfattar diverse aktiviteter och söks i huvudsak från skolverket. Vilka bidrag som finns och när de ska sökas framgår av skolverkets statsbidragskalender¹. Kalendern omfattar också bidrag som kan sökas från andra myndigheter. Riktade statsbidrag inom bildningsnämnden, exklusive bidrag från Migrationsverket, uppgick i Herrljunga kommun till cirka 10 mnkr under 2017.

Inom förvaltningen är det en administratör som har i uppgift att bevaka och ansöka om de riktade statsbidragen. Administratören bevakar regelbundet skolverkets hemsida och har upprättat ett eget årshjul för att ha kontroll på vilka riktade statsbidrag som finns och när de ska sökas. Framförhållningen från Skolverket har ibland varit kort, antingen på så sätt att ansökningstiden varit kort eller att själva bidraget avsett en kortare period där kommunen därefter förväntas finansiera den utökade verksamheten.

Förvaltningen har dokumenterat ansvarsfördelningen för de riktade statsbidragen. Av dokumentet framgår vem som har ansvar för att ansökan upprättas och skickas in samt vem som ansvarar för kontroll och redovisning av respektive statsbidrag.

Beslut om att söka riktade statsbidrag tas i huvudsak av förvaltningschefen. Kostnadsneutrala bidrag, dvs. bidrag som motsvarar den ökade kostnaden, är inte uppe i bildningsnämnden för beslut. Det har dock hänt att nämnden fått ställa sig bakom beslut om motprestation innan verksamheten har ansökt om ett riktat statsbidrag.

¹ www.skolverket.se

Rutiner för ansökan om riktade statsbidrag har inte i övrigt dokumenterats inom förvaltningen.

3.2.2 Rutiner vid ansökan och uppföljning

Ansökningar lämnas in elektroniskt på skolverkets hemsida. Inom förvaltningen finns två personer med behörighet att lämna in ansökan, förvaltningschefen och förvaltningens administratör.

Att ansöka om nya riktade statsbidrag är mer krävande än att ansöka om återkommande bidrag. Förvaltningen diskuterar förutsättningar och krav för nya bidrag och tar ställning till om förutsättningar finns och kraven kan tillgodoses så att kommunen kan utnyttja ett nytt bidrag på ett lämpligt sätt. Kortsiktigheten i bidragen är ett problem. Förvaltningens intention är att vid satsningar i verksamheten ska den ske över en längre period och de flesta riktade statsbidragen avser maximalt ett läsår.

Skolverket beslutar normalt om en bidragsram för kommunen och bidraget rekvireras ibland i förskott men oftast när kostnader har uppstått. När bidraget betalas ut sker det ibland centralt till förvaltningen och ibland direkt till den enhet som berörs. Rekvisitionen är omfattande och ligger sedan som grund för beslut om återbetalning ska ske eller inte. För de allra flesta bidrag krävs någon form av återrapportering där det framgår hur bidraget utnyttjats och vilka kostnader som ingått. Det kan förekomma oklarheter kring vilka kostnader som får ingå i redovisningen, vilket gör att det ibland kan uppkomma problem att rekvirera ersättning för nedlagda kostnader.

Skolverket kräver vanligtvis återbetalning av riktade statsbidrag som inte utnyttjats eller använts för annat ändamål än det som avsetts. Det har förekommit att verksamheten har fått återbeta riktade statsbidrag, oftast beroende på att verksamheten inte hunnit med att utnyttja bidraget, men det är inte vanligt förekommande.

Vilka bidrag som sökts rapporteras till nämnden i samband med årsbokslutet. Det förekommer också rapportering om riktade statsbidrag i förvaltningschefens löpande information till nämnden.

Nämnden efterfrågar inte någon specifik information kring riktade statsbidrag och har i övrigt inte lämnat några direktiv i frågan till förvaltningen.

3.2.3 Redovisning i ekonomisystemet

I ekonomisystemet redovisas större statsbidrag med en aktivitetskod som också framgår av dokumentet avseende ansvarsfördelningen. Skolverket sätter ramarna för vilka kostnader som får ingå och i samband med årsbokslutet redovisas vilka statsbidrag som erhållits och ekonomiskt resultat för respektive bidrag.

Vid boksluten periodiseras statsbidragen baserat på de förutsättningar som gäller. Det finns inga speciella riktlinjer som avser periodisering av statsbidrag men av besluten för respektive statsbidrag framgår oftast vilken period bidraget avser samt om återbetalningsskyldighet föreligger.

4 Slutsats och identifierade förbättringsområden

Vår sammantagna bedömning är att socialnämnden samt bildningsnämnden inom Herrljunga kommun har tillräckliga system och rutiner avseende riktade statsbidrag men att ett par förbättringsområden finns.

4.1 Svar på revisionsfrågor

Vår sammanfattande bedömning för respektive revisionsfråga redovisas nedan.

- Finns det rutiner och anvisningar för att informera kommunstyrelsen samt berörda nämnder om vilka riktade statsbidrag som kan sökas samt vilka riktade statsbidrag man valt att söka?

Vår bedömning är att det genom förvaltningschefernas information till nämnderna finns rutiner för att informera om vilka riktade statsbidrag som kan sökas och vilka bidrag man valt att söka men att denna rutin inte är formaliserad i en anvisning. Vidare informeras kommunstyrelsens presidium om verksamheten vid regelbundna dialogmöten med nämndernas presidier varför vi bedömer att kommunstyrelsen på det sättet kan få del av väsentlig information avseende riktade statsbidrag.

- Finns rutiner och anvisningar som reglerar vem/vilka som har ansvar för att bevaka och bedöma möjligheter att söka riktade statsbidrag samt vem som har ansvar för att fatta erforderliga beslut?

Vår bedömning är att det finns rutiner som reglerar vem/vilka som ansvarar för att bevaka och bedöma möjligheter att söka riktade statsbidrag samt vem som ansvarar för att fatta erforderliga beslut och ansvarsfrågan är dokumenterad inom bildningsnämnden men inte på motsvarande sätt inom socialnämnden. Det saknas dock struktur för när nämnderna ska involveras samt vem/vilka som ska ta beslut om att inte söka riktade statsbidrag.

- Finns det rutiner och anvisningar för att bevaka, ansöka och redovisa riktade statsbidrag samt för att riktade statsbidrag hanteras enligt gällande regelverk?

Vår bedömning är att det finns rutiner för att bevaka, ansöka och redovisa samt enligt gällande regelverk hantera riktade statsbidrag och rutinerna är dokumenterade inom bildningsnämnden men inte på motsvarande sätt inom socialnämnden.

- Finns det rutiner och anvisningar som säkerställer att erhållna statsbidrag används till avsedda ändamål?

Vår bedömning är att myndigheternas krav på rekvisition och återrapportering av de riktade statsbidragen borgar för att erhållna statsbidrag används till avsedda ändamål.

Herrljunga kommun

Granskning av system och rutiner avseende riktade statsbidrag

2018-03-01

4.2 Identifierade förbättringsåtgärder

Vid granskningen har vi identifierat nedanstående förbättringsåtgärder varför vi rekommenderar socialnämnden samt bildningsnämnden att:

- Säkerställa väsentliga ansvarsfrågor avseende riktade statsbidrag, såsom till exempel när nämnden ska involveras och vem som kan fatta beslut när ansökan om bidrag inte lämnas in.

Vidare rekommenderar vi socialnämnden att:

- Säkerställa att erforderliga rutiner och anvisningar för att bevaka, söka och redovisa riktade statsbidrag upprättas.

Dag som ovan

KPMG AB

Eva From

Auktoriserad revisor

Certifierad kommunal revisor

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument.

Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.